

El cementiri mariner o Cementiri Vell de l'Escala

Text > ROSA MARIA GIL TORT

El cementiri mariner de l'Escala sempre tindrà un referent en el poema *Cementiri marí* de Paul Valéry, traduït per Gaziel i Miquel Forteza, i que evoca la necròpolis de Seta (França), el poble on va néixer i on està enterrat. En el de l'Escala, llueix austera la tomba de Víctor

Català, que també va dedicar els seus versos a aquell espai.

En el moment que es va construir, se situava en una plana vora mar, amb amplis horitzons sobre el golf de Roses, avui escatimats per les construccions turístiques. Cel, mar i murs emblanquinats el fan un espai molt singular que

acull les tombes dels escalencs en una uniformitat i senzillesa corprenedores. Hi veiem poques làpides, tan sols un número identifica cada nínxol en un senyal de senzillesa i dels pocs recursos d'aquella comunitat de pescadors.

Va ser construït el 1837 al sud del nucli urbà seguint les ordres reials pro-

>> Detall dels nínxols sense identificació del cementiri mariner de l'Escala, 2019. (Foto: ROSA MARIA GIL)

mulgades uns anys abans. El recinte primer va servir per acollir les víctimes de l'epidèmia de malària que va afectar la població. Posteriorment, els anys 1854 i 1870 es va ampliar seguint el model auster de filades de nínxols de dos pisos coronades per timpans triangulars. La capella no es va erigir fins al 1876 i el portal i la tanca daten del 1870. El 1905, l'arquitecte Martí Sureda Deulovol, fill de l'Escala, va dissenyar un altar neogòtic a la capella.

Va ser el cementiri de la vila fins al 1970, en què es va edificar el nou a l'entrada de la població. En aquell moment, l'amenaça real d'enderroc del cementiri mariner va planar sobre l'Escala, fins que el 1984 es va aconseguir que es declarés bé cultural d'interès nacional gràcies a la reivindicació popular del patrimoni que va despertar. Josep Pla el defineix com un dels cementiris més bells de la Costa Brava.

Els pobles de la nostra costa tenen altres cementiris mariners dignes de ser coneguts, com els de Cadaqués, Begur i Portbou. Aquest darrer guarda les despulles de Walter Benjamin. Allà, en visitar la tomba de l'amic, Hannah Arendt va deixar escrit: «És, amb diferència, un dels llocs més fantàstics i bells que he vist en la meua vida».

>> Entrada al cementiri mariner de l'Escala, construït el 1837. (Foto: ROSA MARIA GIL)

>> Arquitectura senzilla, d'estil popular, al cementiri de l'Escala. (Foto: ROSA MARIA GIL)